

سرفصل ۹- حقوق متهم در دسترسی به پرونده و برگزاری دادگاه علنی

روایت: بعد از اعتراضات آبان ماه ۱۳۹۸ به اتهام «آتش زدن اموال عمومی و تخریب اماکن دولتی» دستگیر شدم و مدت یک ماه در بازداشت ماندم و با قرار وثیقه آزاد شدم. وقتی که در بازداشت بودم هیچ مدرکی را که نشان بدهد من اقداماتی را که به من نسبت داده‌اند، انجام داده‌ام، ارائه نکردند و گفتند که ما همه چیز را می‌دانیم و وقتش که رسید مدارک را می‌بینی. الان پرونده در بازپرسی است و بازپرس هم اجازه نمی‌دهد پرونده را بخوانم. مساله دیگر اینکه چون موضوع «خرابکار و اغتشاشگر بودن» من در محله‌مان پیچیده، می‌خواهم تا در دادگاه همه بتوانند آزادانه شرکت کنند تا ببینند من عمل خلافی مرتکب نشدم.

سوال: آیا به عنوان متهم حق خواندن پرونده را ندارم؟ و آیا می‌توانم درخواست بدهم که دادگاه من علنی باشد؟

پاسخ کارشناس حقوقی: دسترسی به اوراق پرونده توسط متهم یا وکیل او یکی از حقوق بدیهی متهم است اما حقوق ایران محدودیتی را در این زمینه وضع کرده است. بر اساس ماده ۱۹۱ قانون آیین دادرسی کیفری «چنانچه بازپرس، مطالعه یا دسترسی به تمام یا برخی از اوراق، اسناد یا مدارک پرونده را با ضرورت کشف حقیقت منافی بداند، یا موضوع اتهامی از جرایم علیه امنیت داخلی یا خارجی کشور باشد، با ذکر دلیل، قرار عدم دسترسی به آنها را صادر می‌کند. این قرار، حضوری به متهم یا وکیل وی ابلاغ می‌شود و ظرف سه روز قابل اعتراض در دادگاه صالح است. دادگاه مکلف است در وقت فوق‌العاده به اعتراض رسیدگی و تصمیم‌گیری کند.» چنانچه در متن ماده قانونی آمده باید دلیل موجهی برای صدور چنین قراری وجود داشته باشد. با توجه به این‌که شما به قید وثیقه آزاد شده‌اید و تصور اینکه دسترسی شما به اوراق پرونده کشف حقیقت را مختل کند بعید است، بازپرس نمی‌تواند شما را از مطالعه پرونده منع کند. بنابراین بهتر است ابتدا کتبا از بازپرس بخواهید یا اجازه مطالعه پرونده را بدهد و یا به صورت مکتوب قرار عدم دسترسی به اوراق پرونده را به شما ابلاغ کند. اگر قرار عدم دسترسی به اوراق پرونده صادر شود به این قرار در دادگاه اعتراض کنید. اگر بازپرس بدون صدور چنین قراری اجازه مطالعه پرونده را ندهد، کتبا مساله را به رئیس دادگستری اعلام کرده و اگر جواب نگرفتید به دادرسی انتظامی قضات شکایت کنید. توجه کنید بعد از ارسال پرونده به دادگاه، شما در هر حال اجازه مطالعه پرونده را دارید و دیگر امکان محدودیت در این حق وجود ندارد. در مورد سوال دیگران، اصل بر علنی بودن دادگاه‌ها است مگر در امور خانوادگی یا موارد منافی عفت و یا اینکه علنی بودن دادگاه مخل امنیت عمومی یا احساسات قومی - مذهبی باشد. در مورد پرونده شما چنین مواردی صادق نیست بنابراین عملاً نیازی نیست که شما تقاضای علنی برگزار شدن دادگاه را داشته باشید، بلکه در روز دادگاه می‌توانید از هر شخصی بخواهید در جلسه دادگاه شرکت کند.

شما هم می‌توانید سوالات حقوقی خود را در ارتباط با دادرسی عادلانه، از دستگیری تا آزادی از ما بپرسید.

به سرفصل‌های دیگر این راهنما سر بزنید، شاید پاسخ سوال‌تان را در آن‌ها پیدا کنید.

در شبکه‌های اجتماعی هشتگ #پرسش‌وپاسخ_حقوقی_بنیادبرومند را دنبال کنید.